

OKUMA: TDE2.2. Anlam Oluşturabilme (TDE2.2.3. Çıkarım yapar. / Metinlerden hareketle çıkarımlar yapar.)

Sıtkı'nın resmine bakınca heyecanlandı. "Aman Allah'ım, bu da ne?" Akademi talebesinde bile bu olgunlukta resim az bulunur. Çocuğun kulağına eğildi: "Sen resim tahsili aldın mı canım?" Sıtkı: "Hayır hocam ama ilkokuldan beri her bulduğum kâğıda resim yaparım."
"Anladım, devam et, çok iyi." İşte sana işlenmemiş bir pırlanta. Onu yont yont; ülke, dünya çapında bir sanatçı kazansın. (*İyiler Ölmez / Mustafa Kutlu*)

1. Bu parçada geçen "işlenmemiş pırlanta" ifadesiyle anlatılmak isteneni açıklayınız.

OKUMA: TDE2.2. Anlam Oluşturabilme TDE2.2.3. Çıkarım yapar. / Metindeki karakterlerin davranışlarından duygu ve düşüncelerine yönelik çıkarımlar yapar.)

Arşivde bir vesikaya rastlayınca, unutulmuş bir kütüphanenin tozlu raflarında gözlerden ırak kalmış fersude bir cilde uzanınca, satır aralarında yepyeni bir söze, bilinmeyen bir belgeye kavuşunca içime ılık ılık bir şeyler akardı. Bunları ben buldum, ben yazdım diye gönenirdim. Meslektaşlarım arasında yek parmak üste çıkardım. İmrenirlerdi bana, öyle sanırdım. Parlak bir kariyerim oldu. Kariyerim. Hep beraber gülümseyelim. Kaç para eder? Yazılanlar nere gidiyor? Müşterisi olmayan bir meta mı üretiyorum? Bunca etüt, bunca fiş, bunca emek... Çoktandır sanki kendim yazıp kendim okuyorum. Deniz bitti.
(*Sır / Mustafa Kutlu*) **fersude:**
eskimiş, yıpranmış, aşınmış vesika:
belge gönenmek: mutlu, olmak,
sevinmek

2. Bu parçadaki kahraman anlatıcının ruhsal durumu hakkındaki bir çıkarımınızı parçadan gerekçelendirerek yazınız. (MEB Örnek Sorudaki Soru Kökü Benzeri)

Türkçe Saati OKUMA: TDE2.2. Anlam Oluşturabilme (TDE2.2.3. Çıkarım yapar. / Metnin konu ve/veya temasını belirler.)

– Buraya yerleşiyoruz galiba.
Ömrünce mülkiyet hissini tatmamış, bir mekâna bağlanmamış gezginci Ali Bey, ilk kez kendine ait bir çatının gölgesinde yorgun ama memnun gülümsedi:
– Kim bilir...
Saka kuşu cıvıldayarak karşılık verdi. Baba oğul önce kuşa, sonra sevgiyle birbirimize baktık.
Geleceğin ne getireceğini kim bilebilir?
(*Uzun Hikâye / Mustafa Kutlu*)

3. Bu parçanın konusunu yazınız.

TDE4.3. Çözümleyebilme / TDE4.3.2 Düşünceyi geliştirme yollarını kullanır. / Yazısını desteklemek amacıyla anlatım biçimi ve düşünceyi geliştirme yollarından yararlanır.)

4. Bir gezinizi anlatım biçimi ve düşünceyi geliştirme yollarından yararlanarak yazınız. (MEB Örnek Sorudaki Soru Kökü)

HATIRLA!!!

Gezi yazısı, gezilip görülen bir yerle ilgili bilgi veren, izlenimleri anlatan yazılardır.

Gezi yazısında açıklayıcı anlatım, betimleyici ve öyküleyici anlatımlar kullanılabilir.

Düşünceyi geliştirme yollarını hatırlayalım: Tanımlama, örneklendirme, tanık gösterme, benzetme, karşılaştırma, sayısal verilerden yararlanma.

OKUMA: TDE2.2. Anlam Oluşturabilme (TDE2.3.2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirler. / Metindeki yapı unsurları arasındaki ilişkileri belirler.)

Gecenin birine doğru, istasyon betonunu süpürenlerin süpürge sesleri hafiflemişti. ... Kadın, nereden geldiği belirsiz bir ışığın hafifçe aydınlatığı kocasına bakıyor, ona acıyordu. ... Kadın biliyordu ki kocası, işsiz ve fakir bir baba olmanın dehşetli azabı içindedir. Kocasının başı, sıranın tahta kenarına hızla indi. Tok bir ses... Sonra baş telaşla doğruldu. Kadın, "Baksana!" dedi, "O kızı benim dizime yatır da sen biraz rahat uyu!" Adam silkinerek doğruldu:

— Hayır, iyi böyle.

Kadın etrafa bakındı. "Ya şimdi, buradan da kaldırırlarsa?" diye düşündü. Bu takdirde nereye gideceklerdi? Olanca paraları 78 kuruş... Üstelik eşyaları gene kocası taşımaya mecbur olacak. Bunları kocasına açmaktan çekindi ve sustu.

[Dönüş - Orhan Kemal (Ekmek Kavgası)]

5. Bu hikâye parçasında yapı unsurları nelerdir, açıklayınız. Bu unsurların hikâyeye katkısını açıklayınız.

Yapı Unsurları	
Olay:	
Anlatıcı:	
Anlatıcının bakış açısı:	
Kişi:	
Mekân:	
Zaman:	

Yapı unsurları, olayın anlatımını zenginleştirir, olayın okura ilgi çekici şekilde aktarılmasını sağlar, hikâyeye akıcılık kazandırır. Olayların akışını sağlar, kişilerin davranışlarını etkiler.

OKUMA: TDE2.3. Çözümleyebilme (TDE2.3.1. Parçaları belirler. / Metindeki yapı unsurlarını belirler.)

Pervaz eden oda yandıran sensin
Yine bu devranı döndüren sensin
Susuz olanları kandıran sensin
Derdimin dermanı sensin ey güzel

6. Bu dördlükte dize sonlarındaki ek, sözcük ve ses benzerliklerini gösteriniz; benzerliklerin dördlüğü okunuşuna ve ahengine katkısını söyleyiniz.

Ahenk oluşturan aşağıdaki unsurlar dizelerin okunuşuna da duyuluşuna bir uyum, musiki ve estetik katar:

yandıran sensin yan-dır-an sensin
döndüren sensin dön-dür-en sensin
kandıran sensin kan-dır-an sensin

"sensin" sözcükleri sözcük tekrarı ile ahenk oluşturur. (Redif)

"-dır", "-an" yapım ekleri tekrarlanarak ahenk oluşturmuş. (Redif)

"yan-, dön-, kan-" köklerinde "n" sesleri ahenk oluşturmuş. (Yarım kafiye)

OKUMA: TDE2.3. Çözümleyebilme (TDE2.3.1. Parçaları belirler. / Metindeki dil ve anlatım özelliklerini belirler.)

7. Aşağıdaki parçalarda kullanılan anlatım biçimlerini yazıp açıklayınız.

Yolu da bir başka buranın. Ürgüp'ten az çıkınca çukurdan yükseklerle, bir yaylamsı yere varıyorsunuz. Yol ne toprak ne asfalt ne de döşeli yol. Kayaları, daha doğrusu arazinin yumuşak taşlarını kesip bir yol açmışlar. Peynir gibi kesilmiş iki taş duvar arasında...
(Peri Bacaları / Yaşar Kemal)

Bu Mardin Kalesi'nin bir yolla fethedilmesi, insanın gücü dâhilinde değildir. Ancak kuşatma ile yahut gizlice kaleye girilerek fethedilebilir. Yoksa bir yolla elde edilmesi mümkün değildir. Kale içinde o kadar mağaralar, karanlık saklanma yerleri ve su sarnıçları var ki onar sene kuşatma olsa yetecek kadar su sarnıçları vardır.
(Seyahatname / Evliya Çelebi)

Bir gün yolda bozuk bir otobüse rastlamış, yaşlı bir gümrük memurunu otomobilime alarak şehre getirmiştım. Gecesi, yatmaya hazırlandığım sırada otelci odama girdi, "Bey, affedersin. Şimdi bir müşteri geldi. Boş yatağımız yok. İzin verirsen şurada yatsın. Zaten bugün otomobilde beraber gelmişsiniz." dedi.
(Anadolu Notları / Reşat Nuri Güntekin)

Çözümleyebilme (TDE2.3.2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirler. / Metindeki yapı unsurları arasındaki ilişkileri belirler.)

Görüp cemalini âşık olduğum
Hakkı bir bilürsen ağlatma beni
Uğruna serimi feda kıldığım
Hakkı bir bilürsen ağlatma beni

Bu güzellik bâkî kalmaz sevdiğim
Âşıkı ağlatan gülmez sevdiğim
İyilerden kemlik gelmez sevdiğim
Hakkı bir bilürsen ağlatma beni

8. Bu şiir metninde yapı ve ahenk unsurları nelerdir, açıklayınız. Bu unsurların şiire katkısını açıklayınız.

Nazım birimi:		
Ölçü:		
Kafiye örgüsü:		
Redif/Uyak:	Redif: 1. dördlük:	Kafiye:
	2. dördlük:	

Yapı ve ahenk unsurları, şiirin işitme duyusuna ahenkli biçimde hitap etmesini, akılda kalıcı olmasını sağlar. Duyguları harekete geçirir.

